

М. М. Обідняк, О. П. Олешко
Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра дизайну та основ архітектури

МИСТЕЦТВО ШАРЖУ В ДИЗАЙНІ АРХІТЕКТУРНОГО ПРОСТОРУ

© Обідняк М. М., Олешко О. П., 2018

Розглянуто питання засобів “мистецтва архітектурного шаржу” та його актуальність в сучасному урбаністичному середовищі як мистецтва архітектурного дизайну. Запропоновано для навчального практикуму студентів кафедри дизайну та основ архітектури (далі ДОА) використати мистецтво шаржу в сучасних проектах бакалаврських робіт, як різновид рекреаційного простору. Розглянуто тематику засобів атракційності дизайну мистецтвом архітектурного шаржу.

Ключові слова: шарж, атракція, архітектурний простір, середовище, архітектурний дизайн, рекреація, дозвілля.

Постановка проблеми

Сучасна технологізація урбанізованого середовища зумовлює необхідність пошуку та впровадження оновлення змісту та адекватності професійних занять у навчальному процесі. Проблема впровадження відкоректованих програм проектування різних видів психоемоційного дозвілля в умовах підвищеного технологічного та соціально-психологічного навантаження на мешканця сучасного міста урізноманітнила палітру тематики рекреаційного середовища. Таким додатковим варіантом можуть стати рекомендації проектування дизайну атракційного середовища та його різновид – “простір архітектурного шаржу”.

Мета статті

Необхідність розкрити особливості поєднання урбаністичного простору з мистецько-дизайнерським вирішенням його середовищного зонування як соціально-функціональних, так і рекреаційно-атракційних зон та деталей “малих архітектурно-тематичних просторів”. Досягнення мети як результату синтезу дизайну та архітектури передбачає розроблення нових методичних рекомендацій та впровадження їх на основі проєктів-практикумів та нових завдань вирішення особливостей формування елементів та просторів технологічно зміненого урбаністичного середовища. Творчо-професійною реакцією на нові урбаністичні вимоги стає необхідність передбачити такі зміни і створити адекватно-рекреаційне середовище та його оновлене наповнення. Проектування простору та елементів “архітектурно-дизайнерського шаржу” як різновиду психоемоційного (атракційного) дизайну в архітектурному просторі сучасних урбаністичних агломерацій.

Виклад основного матеріалу

Актуальність теми. Шарж (з фр. “Charge” – іронічне) в мистецтві архітектурного дизайну пропонують як один із засобів оформлення малих архітектурних форм у просторі урбанізованого середовища та як різновид соціального дозвілля. У дизайні та архітектурній творчості шарж подано як творчу іронічність жанру, в якій, без руйнівної насмішливості збережено ідейно-стильову першооснову образу. Такий творчий засіб стає актуальним як

пропонований різновид атракцій соціально-урбаністичного простору та його емоційно-психологічної складової у сфері дозвілля.

Рекреаційне середовище. Дизайн архітектурного та урбаністичного середовища можна вирішувати творчими засобами шаржу під час оформлення: інтер'єрів, екстер'єрів та предметних композицій ландшафтного простору.

Разом з іншими мистецько-дизайнерськими засобами творчості архітектурний шарж використовують як один із варіантів архітектурної композиції та навчального практикуму для оформлення:

1) природного ландшафту та елементів його дизайнерсько-архітектурного оформлення (скверів, парків, прибудинкових майданчиків);

2) оформлення зони дозвілля рекреаційно-садибної забудови (з репертуару фауни та флори району поселення);

3) оформлення туристично-атракційного дозвілля для відвідувачів різнопрофесійних та різновікових категорій;

4) оформлення піар-акцій та атракцій дитячих та юнацьких зон масових розваг (з репертуару казки, міфу, епосу, художнього сюжету або літературних персонажів);

5) архітектурне вирішення фрагментів фасадів, входів, силуетів, кутових композицій та малих форм (лавки, урни, каміни);

6) інженерно-технічних складових елементів атракційного простору (освітлення, озвучення, реклама, кіоски).

Творчі засоби. Використовуючи мистецтво архітектурного шаржу, можна творчо персоніфікувати:

1) елементи та деталі архітектури історичних стилів;

2) особливості доісторичних мистецьких рішень;

3) архітектурно-скульптурно персоніфікувати персонажі казки, міфу, епосу як з української, так іншоетнічної культури (Коза-Дерева, Івасик-Телесик, Котигорошко, Колобок, Дід-Ох, Царівна-Лебідь, Снігова королева, Карлсон).

Отже, засобами шаржу можна пропонувати зменшити напругу урбаністичного стресу, властивого новому витoku культури: технологічно-інформаційного етапу цивілізації, що наступила після аграрного та індустріального етапів. Шарж, як новий творчий засіб мистецько-психологічної “терапії”, має позитивно впливати, щоб розрядити напругу емоцій та отримати доброзичливо емоційну реакцію від перебування в “просторі” шаржового дозвілля – Шарж-Ленд.

Проектні завдання. Таким “простором довілля” може бути середовище атракцій за аналогією до “простору казки” – Діснейленду. Його можна назвати “Шаржленд” та вирішувати:

1) як простір “архітектурного дозвілля”, тобто іронічно-шаржового поєднання елементів архітектури та літературних персонажів (Каріатида, Зевс, Лабіринт, Квазімодо, Вій, Атлас, Геракл, Червона шапочка);

2) як простір “ландшафтного дозвілля” в поєднанні міфу, епосу, казки з персоналіями стихій, тварин (Дерево життя, Пуп землі, Вернигора, Вернидуб, Коза-дерева, Русалка).

Навчальний практикум. Навчальний практикум засобами “архітектурного шаржу” студенти виконують у такій послідовності:

1) довільно вибирають тему та узгоджують з керівником-викладачем;

2) темою може бути дизайнерське оформлення молодіжних виставок, дискотек, виставок-форумів;

3) матеріалом (сировиною) для проектів може бути метал, дерево, бетон/гіпс, скло, тканина, кераміка чи їх творчо-шаржова композиція у мозаїці, вітражі, батику, решітці та іншій малій формі (інтер'єру, екстер'єру, ландшафту).

**Приклади студентських робіт
(з архіву студентських робіт кафедри ДОО)**

Рис. 1. “Кариатиди”

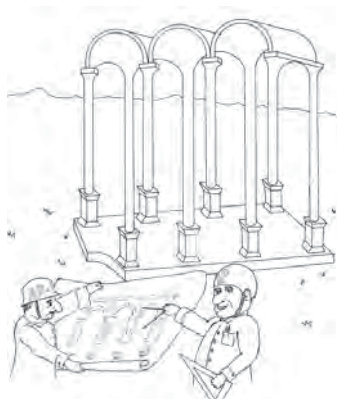

Рис. 2. “Аркада”

Рис. 3. Посвячення в “Зевси”

Рис. 4. “А ми на grindжолох”

Рис. 5. “Хатинка в турпоході”

Рис. 6. “Нічний світильник”

Рис. 7. “Творчий світильник”

Рис. 8. “Знання – сила”

Рис. 9. “Запрошення на виставку”

Пояснення до ілюстрацій шаржу

Рис. 1. “Кариатиди” – тільки моделі. Рис. 2. “Аркада” – фірма професіоналів. Рис. 3. Посвячення в “Зевси” – запрошення. Рис. 4. “А ми на grindжолох” – зимові ігри. Рис. 5. “Хатинка в турпоході” – Туризм для всіх. Рис. 6. “Нічний світильник” – світло нічного Львова. Рис. 7. “Творчий світильник” – світло архітектурної освіти. Рис. 8. “Знання – сила” – мислю знаннями. Рис. 9. “Запрошення на виставку” – якість фаху.

Готове проектне рішення має творчо поєднувати архітектурний шарж, як:

- єдиний емоційний простір в комплексі з творчими засобами освітлення, кольору та звуковим (шумовим) супроводом;
- естетику поєднання архітектурного шаржу (вікна, двері, перегородки, входи, ліхтарі, димарі, урни) як елементи композиційного акценту з особливостями архітектурного або ландшафтного середовища.

Висновок

Архітектурне мистецтво шаржу, як запропонований творчий варіант проектування “дизайну архітектурного середовища”, дає додатковий імпульс позитивних емоцій (спостережень та вражень). Це своєрідна філософсько-іронічна реакція як розвантаження “урбаністичної напруги” сучасного міста. Цей різновид відпочинку як “атракційне дозвілля” вчить студентів користуватись архітектурою також як дизайном позитивних атракцій та засобом позбавлення емоційно-стресової напруги. Вчить образотворити архітектуру також як творчо-дизайнерську версію (іронії) шаржу, тобто як окрему творчу тему архітектурно-дизайнерської освіти.

1. Библер В. С. Мышление как творчество. – М., 1975. 2. Артамонов И. Д. Иллюзии зрения – М.: Наука, 1969. – 224 с. 3. Херлуф Бидструп. – Львов: Издательство Львовского Государственного Университета, 1959. 4. Koch W. Style w architekturze: arcydzieła budownictwa europejskiego od antyki po czasy współczesne. – Warszawa: GeoCenter, 1996. – 528 s. 5. Архітектурний увраж та шарж: Методичні вказівки до архітектурного проектування з курсу “Об’ємно-просторова композиція” для студентів спеціальностей 191 – Архітектура та містобудування, 022 – Дизайн / Укл.: М. М. Обідняк, О. П. Олешко. – Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2016. – 24 с.

M. Obidnyak, O. Oleshko

Lviv Polytechnic National University,
Department of Design and Architecture Basics

THE ART OF CARTOON IN DESIGN OF ARCHITECTURAL SPACE

© Obidnyak M., Oleshko O., 2018

An (editorial) cartoon – Ukrainian: “Sharzh” (from the French “Charge”; ironic) – in the art of architectural design is offered as one of the means of designing small architectural forms in the space of urban environments and as a kind of social leisure. In the design and architectural creativity of the cartoon is offered as a creative irony of the genre in which, without destructive ridicule, the ideological and stylistic first principle of the image is preserved. Such a creative tool becomes relevant as a proposed type of attraction of the socio-urban space and its emotional and psychological component in the field of leisure.

An (editorial) cartoon – Ukrainian: “Sharzh” (from the French “Charge”; ironic) – in the art of architectural design is offered as one of the means of designing small architectural forms in the space of urban environments and as a kind of social leisure. In the design and architectural creativity of the cartoon is offered as a creative irony of the genre in which, without destructive ridicule, the ideological and stylistic first principle of the image is preserved. Such a creative tool

becomes relevant as a proposed type of attraction of the socio-urban space and its emotional and psychological component in the field of leisure.

An **(editorial) cartoon** – Ukrainian: “Sharzh” (from the French “Charge”; ironic) – in the art of architectural design is offered as one of the means of designing small architectural forms in the space of urban environments and as a kind of social leisure. In the design and architectural creativity of the cartoon is offered as a creative irony of the genre in which, without destructive ridicule, the ideological and stylistic first principle of the image is preserved. Such a creative tool becomes relevant as a proposed type of attraction of the socio-urban space and its emotional and psychological component in the field of leisure. Modern technology of the urbanized environment necessitates the search and implementation of updating the content and adequacy of professional training in the educational process. The problem of introducing corrected programs for the design of various types of psycho-emotional leisure in conditions of increased technological and socio-psychological stress on the inhabitant of the modern city allowed to diversify the theme palette of the recreational environment. Such an additional option may be the recommendations designing the design of the attraction environment and its kind of “space of architectural cartoon”. The need to reveal the peculiarities of the combination of urban space with the artistic designer's solution to its environmental zoning both as socio-functional, as recreational-attraction zones and its details of “small architectural and thematic spaces”. Achieving the goal as a result of the synthesis of design and architecture involves the development of new methodological recommendations and their implementation on the basis of project-workshops and new tasks to address the peculiarities of the formation of elements and spaces of the technologically modified urban environment. The creative and professional response to new urban challenges becomes the need to anticipate such changes and create an adequate recreational environment and its updated content. Design of space and elements of “architectural designer cartoon” is a kind of psycho-emotional (attraction) design in the architectural space of modern urban agglomerations.

Key words: cartoon, attraction, architectural space, environment, architectural design, recreation, leisure.